

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

Затверджено
на засіданні кафедри обліку і аудиту
економічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
Протокол № __ від _____ р.

Завідувач кафедри
проф. Юрій РАДЕЛИЦЬКИЙ

Силабус
вибіркової навчальної дисципліни
«Професійна етика аудитора»,
що викладається в межах ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

2023-2024 навчального року

Назва дисципліни	Професійна етика аудитора
Адреса викладання дисципліни	79000, місто Львів, проспект Свободи 18, Економічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	економічний факультет, кафедра обліку і аудиту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Викладачі дисципліни	Москаль Наталія Володимирівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
Контактна інформація викладачів	nataliya.moskal@lnu.edu.ua https://econom.lnu.edu.ua/employee/moskal-n-v
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі онлайн консультації через Microsoft Teams. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або зателефонувати.
Сторінка дисципліни	https://econom.lnu.edu.ua/course/32642
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Професійна етика аудитора» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» для освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» першого (бакалаврського) рівня, яка викладається в сьомому семестрі в обсязі 3,5 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб якісно виконувати завдання щодо дотримання фундаментальних принципів професійної етики, виявлення загроз та розробки застережних заходів для їх усунення або зменшення до прийняттого рівня, у процесі навчання та в ході професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку та аудиту. Тому у курсі представлено основні принципи, підходи, методику та процедури, застосування яких повинне забезпечити належну якість та дотримання професійної етики відповідно до міжнародних стандартів.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення дисципліни «Професійна етика аудитора» є оволодіння теоретичними знаннями та набуття практичних навичок застосування міжнародних норм та принципів поведінки професійних аудиторів, визнання відповідальності перед користувачами фінансової та іншої інформації. Завданнями дисципліни «Професійна етика аудитора» є вивчення фундаментальних принципів етики професійного бухгалтера і аудитора, правил їх застосування згідно Кодексу професійної етики; ознайомлення з напрямками підвищення кваліфікації фахівців з обліку і аудиту; розкриття та пояснення місця і основних функцій бухгалтера і аудитора в суспільстві; роз'яснення та аргументування основних вимог до сучасних професійних бухгалтерів і аудиторів; формування уявлення щодо організації праці і відповідальності сучасних професійних бухгалтерів і аудиторів; розкриття та пояснення основних вимог до їх професійної етики.

**Література для
вивчення дисципліни**

Основна література:

1. Кодекс етики професійних бухгалтерів. Видання 2022 року. Режим доступу: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII (зі змінами та доповненнями).
3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2018 року. Міжнародна федерація бухгалтерів; Аудиторська палата України. Режим доступу: https://www.apob.org.ua/?page_id=3482
4. Голов С. Ф., Голубка Я. В., Костюченко В. М., Кузіна Р. В., Чижевська Л. В. Професійна етика бухгалтера: підручник. Житомир: ПП Рута, 2022. 260 с.
5. Кулинич М. Б., Скорук О. В. Професійна етика бухгалтера, аудитора та податківця: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 113 с.
6. Баранова А. О., Наумова Т. А., Кашперська А. І. Аудит: навчальний посібник. Харків: ХДУХТ, 2017. 246 с.
7. Бондаренко О.М. Аудит. Аудиторська діяльність в Україні. Методика проведення аудиту на підприємствах України. Навч. посібник. Київ: Видавництво «НАУ-друк», 2017. 192 с.
8. Бурлан С. А., Руденко Н. О. Організація і методика аудиту: навч. посіб. Миколаїв: Видавництво ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.
9. Брадул О. М., Шепелюк В. А., Ільїна С. Б., Юнацький М. О., Хорошенко А. П., Брадул Т. В. Аудит: підручник (в двох частинах) / за ред. Грушко В. І. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 324 с.
10. Огійчук М.Ф., Утенкова К.О. Організація і методика аудиту: навч. посіб. Київ: Алерта, 2016. 304 с.
11. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика. Навч. Посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.

Додаткова література:

1. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) / За ред. проф. В. В. Немченка, О. Ю. Редька. Київ: Центр навч. л-ри, 2012. 540 с.
2. Огійчук М.Ф., Рагуліна І.І., Новіков І.Т. Аудит: навч. посіб. Київ: Алерта, 2016. 752 с.
3. Петрик О.А., Зотов В.О., Кудрицький Б.В. Аудит: підручник / за заг. Ред. проф. О. А. Петрик. Київ: КНЕУ, 2015. 498 с.
4. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі: підручник. Київ: НАДУ, 2018. 256 с.
5. Виноградова М. О., Жидєєва Л. І. Аудит: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 656 с.
6. Внутрішній аудит: навч. посіб. / за ред. Ю. Б. Слободяник. Суми: ТОВ «ВПІ «Фабрика друку», 2018. 248 с.
7. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Карпенко М. Ю. Аудит, методика і організація: навч. посіб. у 2 ч. Ч. 1. Харків: ХНАМГ, 2007. 163 с. (452 с.)
8. Дмитренко І.М. Аудит (за міжнародними стандартами): навч. посіб. Київ: Кондор, 2013. 391 с.
9. Дорош Н. І. Аудит: теорія і практика. Київ: Знання, 2006. 495 с.

	10. Іванова Н. А., Ролінський О. В. Організація і методика аудиту: навч. посіб. Київ: Центр навч. л-ри, 2008. 216 с. 11. Пшенична А.Ж. Аудит. Київ: Центр навч. л-ри, 2008. 320 с. 12. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр навч. л-ри, 2008. 416 с. 1. Верховна Рада України: офіційний сайт. Режим доступу: https://www.rada.gov.ua/ 2. Аудиторська палата України: офіційний сайт. Режим доступу: http://www.apu.com.ua 3. Міжнародна федерація бухгалтерів: офіційний сайт. Режим доступу: https://www.ifac.org/ 4. Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю: офіційний сайт. Режим доступу: https://www.apob.org.ua/
Обсяг курсу	48 години аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 57 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : знати: - фундаментальні принципи професійної етики; - порядок застосування принципів етики; - відповідальність за порушення принципів професійної етики; - способи вирішення етичних конфліктів. вміти: - розвивати прагнення дотримуватися вимог законодавства та Кодексу професійної етики; - ідентифікувати можливі загрози порушення фундаментальних принципів професійної етики та вживати запобіжних заходів для їх усунення або зменшення до прийняттого рівня; - визначати можливі наслідки застосування принципів професійної етики та їх порушення; - ідентифікувати, користуватись та зберігати конфіденційну інформацію. Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей: Загальні компетентності: ЗК1. Здатність розвивати та підвищувати свій загально-культурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління. ЗК2. Здатність вільно володіти іноземною мовою як засобом професійного спілкування, інструментом підвищення ЗК7.Здатність володіти інструментальними засобами дослідження, отримання, зберігання, обробки обліково-аналітичної інформації та застосовувати їх під час вирішення поставлених завдань. Фахові компетентності: ФК1.Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності,

	результативності та соціальної відповідальності бізнесу. ФК6.Здатність використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності. ФК7.Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства. Програмні результати навчання: ПРН 14. Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики. ПРН 20. Використовувати загальноприйняті норми поведінки і моралі в міжособистісних відносинах, професійній і науковій діяльності та підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.
Ключові слова	Професійна етика, скептицизм, фундаментальні принципи професійної етики, застережні заходи, контроль якості
Формат курсу	Очний
Теми	Перелік тем подано у формі таблиці в кінці силабусу
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Преквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Фінансовий облік», «Аудит», достатніх для розуміння основних аспектів роботи професійного бухгалтера та аудиторської діяльності в сучасних економічних умовах України, зокрема, процесу планування, виконання процедур, підготовки звіту за міжнародними стандартами
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, практичні заняття, розв'язання кейсів прикладних завдань, науково-пошукові роботи, дискусія. При вивченні дисципліни використовуються такі види занять, як лекції та практичні заняття, а також самостійна робота студента при засвоєнні матеріалів лекцій та підготовки до практичних робіт. При вивченні тем змістових модулів, а також при виконанні практичних робіт використовуються наступні методи навчання: 1. Інформаційно-рецептивний метод: студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного мислення. 2. Відтворення: діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях. 3. Метод проблемного викладу - студенти стають свідками учасниками наукового пошуку. 4. Евристичний метод - процес мислення поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами і навчальними посібниками. 5. Дослідницький метод - студенти самостійно вивчають літературу, інші джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші дії пошукового характеру.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу не потребує використання спеціального програмного

	забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем. Для вивчення курсу використовуються програми Microsoft Office (Word, Excel, Power Point та ін.), персональний комп'ютер, мобільний пристрій з підключенням до мережі Інтернет, інше обладнання для комунікації та опитувань, виконання домашніх завдань, самостійної роботи, проходження контролю знань.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні, самостійні: 60% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 60 • контрольні заміри (модулі): 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 40 Підсумкова максимальна кількість балів 100 Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному контролі знань, самостійній роботі та бали модульного контролю. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Структура курсу

Години лек./практ.	Тема	План	Завдання
Змістовий модуль 1. Концептуальний підхід до професійної етики аудитора			
4/2	Тема 1. Загальні засади професійної етики в аудиті	1.1. Поняття професійної етики 1.2. Проблеми та перспективи розвитку етичності в економічному середовищі 1.3. Професійні характеристики сучасного аудитора 1.4. Міжнародні освітні стандарти облікових професій МФБ	питання, ситуаційні завдання, тестування
4/2	Тема 2. Основні принципи	2.1. Фундаментальні моральні принципи	питання,

	професійної етики аудитора	2.2. Міжнародні й національні професійні організації бухгалтерів 2.3. Сучасні професійні вимоги до бухгалтерів	ситуаційні завдання, тестування
2/1	Тема 3. Загрози порушення фундаментальних принципів етики	3.1. Поняття та види загроз порушення фундаментальних принципів етики 3.2. Приклади обставин, що можуть створювати загрози 3.3. Застережні заходи для усунення загроз порушення фундаментальних принципів етики	питання, ситуаційні завдання, тестування
2/1	Тема 4. Недотримання нормативних вимог та шахрайство	4.1. Поняття та види шахрайства аудитора 4.2. Фактори, що сприяють шахрайству аудитора 4.3. Наслідки шахрайства аудитора. 4.4. Відповідальність аудитора за пропозицію хабаря чи отримання хабаря 4.5. Реагування на недотримання вимог нормативних актів 4.6. Попередження та виявлення шахрайства клієнтів аудиторських послуг	питання, ситуаційні завдання, тестування
2/1	Тема 5. Емоційний інтелект у роботі аудитора	5.1. Значення емоційного інтелекту у професійній діяльності аудитора 5.2. Розуміння емоцій клієнтів та колег 5.3. Ефективна комунікація 5.4. Управління конфліктами 5.5. Тренування емоційного інтелекту 5.6. Приклади успішного використання емоційного інтелекту 5.7. Виклики та труднощі	питання, ситуаційні завдання, тестування
2/1	Тема 6. Професійний скептицизм в практиці аудиту	6.1. Поняття професійного скептицизму 6.2. Чинники, що впливають на професійний скептицизм 6.3. Застосування професійного скептицизму в аудиторській практиці 6.4. Професійний скептицизм та управління якістю аудиторських послуг 6.5. Розвиток професійного скептицизму	
Змістовий модуль 2. Основні напрямки забезпечення дотримання професійної етики аудитора відповідно до міжнародних стандартів			
4/2	Тема 7. Ключові аспекти незалежності в аудиті	7.1. Поняття незалежності 7.2. Внутрішня та зовнішня незалежність аудитора 7.3. Незалежність аудиторської фірми при виборі клієнта з аудиту 7.4. Незалежність аудиторської фірми при виборі методів аудиту 7.5. Правила ротації керівних партнерів з аудиту для забезпечення незалежності 7.6. Незалежність при виконанні аудиту та огляду фінансової звітності 7.7. Ситуації та приклади порушень незалежності	питання, ситуаційні завдання, тестування
4/2	Тема 8. Конфіденційність в аудиторській діяльності	8.1. Поняття конфіденційної інформації та комерційної таємниці 8.2. Захист конфіденційної інформації на	питання, ситуаційні завдання,

		підприємстві 8.3. Зберігання конфіденційності професійним бухгалтером 8.4. Порядок зберігання конфіденційної інформації в аудиторській фірмі 8.5. Відповідальність аудитора за порушення конфіденційності	тестування
2/1	Тема 9. Управління якістю аудиторських послуг	9.1. Поняття системи управління якістю аудиторської фірми 9.2. Встановлення цілей якості 9.3. Оцінка ризиків аудиторської фірми 9.4. Заходи у відповідь на ризики якості 9.5. Особи, відповідальні за систему управління якістю 9.6. Оцінка ефективності системи управління якістю суб'єкта аудиторської діяльності	питання, ситуаційні завдання, тестування
2/1	Тема 10. Професійна етика та управління персоналом аудиторської фірми	10.1. Оцінка потреб аудиторської фірми щодо найму персоналу 10.2. Наймання та підбір персоналу аудиторської фірми 10.3. Вимірювання ефективності та оцінка результатів роботи персоналу 10.4. Кар'єрне зростання персоналу в аудиторській фірмі 10.5. Безперервний професійний розвиток, навчання та обмін досвідом	питання, ситуаційні завдання, тестування
2/1	Тема 11. Комунікація та мотивація персоналу аудиторської фірми	11.1. Корпоративна культура в аудиторській фірмі 11.2. Ефективна комунікація персоналу аудиторської фірми 11.3. Забезпечення здорового психологічного клімату 11.4. Мотивація та винагороди для збереження кваліфікованого персоналу у конкурентному середовищі 11.5. Аналіз практичних ситуацій, пов'язаних із управлінням персоналом	питання, ситуаційні завдання, тестування
2/1	Тема 12. Етичні та професійні стандарти при визначенні гонорарів аудитора	12.1. Принципи, правила та обмеження при встановленні гонорарів за послуги 12.2. Гонорари, сплачені клієнтом з аудиту 12.3. Умовні винагороди 12.4. Прострочені гонорари 12.5. Залежність від гонорарів 12.6. Публічне розкриття інформації, пов'язаної з винагородою	питання, ситуаційні завдання, тестування

Силабус підготувала Наталія МОСКАЛЬ